

Rad s očevima: 'novi očevi' na vidiku

Hamad Nasser

U članku se opisuje iskustvo Grupe očeva iz berlinske četvrti Schöneberg.

Tijekom nekoliko proteklih godina pedagoški pristupi koji zagovaraju uključivanje očeva u odgoj i obrazovanje svoje djece sve su rasprostranjeniji. Naše iskustvo u Društvenom centru pokazuje da se prvi problem s kojim smo se suočili odnosio na to kako pomiriti različite potrebe ciljane grupe i kako očeve učiniti osjetljivijima za sudjelovanje u odgoju i obrazovanju djece. Kako ukazati na veliku vrijednost i značaj pedagoške uloge roditelja? Pristup orijentiran na potrebe djece pokazao se dobrim za razradu ciljeva. Njih smo ponudili grupi očeva koji se danas redovito susreću jednom tjedno. Djecu potičemo na sudjelovanje u aktivnostima, pružamo im priliku za kreativno izražavanje, a njihove radove izlažemo u prostorima lokalne zajednice.

Zahvaljujući ponuđenim kulturnim i rekreativnim sadržajima i aktivnostima povećao se broj očeva koji redovito sudjeluju. Već šest godina, jezgra grupe od šest očeva aktivno sudjeluje u edukaciji i mentoriranju drugih očeva. Na inicijativu grupe očeva provedena su tri multimedijska projekta u okrugu, među njima Light Gallery 2007/08, Light Gallery 2008/09 i projekt vrta.

Pedagoška uloga očeva nije više podcijenjena ili zanemareno pitanje. U mnogim

projektima lokalnih zajednica i različitim socijalnim ustanovama za djecu i mlade svjedočimo dinamičnom razvoju događaja. Teorijske rasprave započete devedesetih godina, uz političke rasprave i publikacije s temom jednakih prilika, doprle su do mnogih ljudi. Zadnje dvije godine debata se proširila kroz regionalne i nacionalne tiskane medije i internet-ske stranice. Vrtići i škole se sve češće okreću očevima kao roditeljima te ih ciljano pozivaju na roditeljske sastanke. U mnogim velikim gradovima postoje savjetovišta za očeve, a u nekim trgovačkim centrima su stolici za presvlačenje djece i u muškim zahodima. Je li to znak temeljne društvene transformacije? Jesu li doista danas na vidiku tzv. 'novi očevi'? Žele li doista aktivno sudjelovati u odgoju i obrazovanju svoje djece?

Rad s očevima u Berlinu

Danas svjedočimo naglim promjenama koje sam i osobno imao priliku dokumentirati tijekom rada u četvrti Schöneberg u Berlinu. Ostvaren je presudan pomak u percepciji odgovornosti u obiteljskom i poslovnom kontekstu.

Jedan od znakova bio je napor očeva na mijenjanju zakona, posebno o roditeljskim dopustima. Prema podacima držav-

nog Ministarstva obitelji, 2004. godine samo je 4,9% očeva koristilo roditeljski dopust. Sada je brojka narasla na 23,6%, dakle jedan od četvorice očeva koriste roditeljski dopust, a u samom Berlinu čak 30%. Roditeljski dopust za očeve sada je široko prihvaćen od strane mnogih poslodavaca i društva u cjelini, a institucije i internet očevima nude mnogobrojne informacije.

Uz potrebu otkrivanja novih okolnosti i načina roditeljskog sudjelovanja, ostaje jedan broj pitanja koja se odnose na ulogu oca. Kako uskladiti ulogu oca kao onog koji osigurava egzistenciju obitelji s ulogom oca odgovornog za odgoj i obrazovanje svog djeteta? Kako ponuditi aktivnosti u kojima bi očevi na pozitivan način provodili slobodno vrijeme sa svojom djecom? I na kraju, kako im osigurati priliku da sudjeluju u građanskim akcijama i zbivanjima u lokalnoj zajednici? Trebali bismo pomoći očevima da pronađu orijentaciju u svim ovim zahtjevima.

U ovom članku prvenstveno ću se posvetiti očevima imigrantima u Njemačkoj, čiji su životi bremeniti teškoćama. Uz to što se svakodnevno moraju boriti s teškoćama oko traženja posla i prikladnog smještaja za svoju obitelj, oni često žive s dilemama kako uskla-

ditu tradicionalne uloge sa životom u modernom društvu. 2005. godine provedeno je istraživanje u sjevernoj regiji Rhine-Westphalia i Berlinu koje je pokazalo da je doprinos očeva odgoju i obrazovanju djece u obitelji minimalan. Očevi imigranti suočeni su s odgovornošću za integriranje svoje obitelji u društvo zemlje domaćina. Za to im je potrebna podrška i smjernice njemačkog obrazovnog sustava, kao i savjeti o načinima pomoći djeci da uspiju u školovanju i odabiru zanimanja.

Društveni okvir projekta

Kad je 2004. u ulici Steinmetz otvoren lokalni Društveni centar (*Nachbarschaftszentrum / Centar u susjedstvu*), četvrt Bülow je bila ekstremno deprimirajuća. Životi njezinih stanovnika bili su obilježeni visokom razinom siromaštva i nezaposlenosti, neriješenim pitanjem boravišnih dozvola (s tim u vezi i teškoćama u pronalaženju trajnijeg zaposlenja), mnogočlanim obiteljima u stiješnjenom prostoru, niskom razinom obrazovanja i jezičnim barijerama. Tako loši životni uvjeti imali su negativan utjecaj na blagostanje obitelji, te smo stoga postali svjesni potrebe za stvaranjem jače društvene infrastrukture koja bi se pozabavila ovim pitanjima.

Lokalno stanovništvo je posebno brinulo nasilno ponašanje djece i adolescenata. Zato su u rujnu 2004. u suradnji s Uredom za skrb o mladima (*Quartiersmanagement-QM / Uprava četvrti*) u Tempelhof-Schönebergu otvoreni Pestalozzi-Fröbel kuća (PFH) i Društveni centar u ulici Steinmetz u kojima troje djelatnika počinje raditi na pitanjima prevencije nasilja.

Aktivno sudjelovanje očeva

Kroz moto 'Obrazovanje je ključ integracije' željeli smo prije svega naglasiti važnost edukacije roditelja. Naš je cilj bio osnažiti roditeljske vještine, s posebnim naglaskom na podizanje svijesti očeva o njihovoj odgovornosti za odgoj djece, omogućiti im rasprave u grupama i razmjenu mišljenja o problemima odgoja i obrazovanja. Predavači u Društvenom centru razvili su razli-

čite načine ostvarivanja tih ciljeva. U početku su majke češće sudjelovale nego očevi. Od samog početka naš projekt je imao dva cilja: ponuditi savjetodavne usluge i organizirati aktivnosti namijenjene cijeloj obitelji, u kojima su majke spremno sudjelovale. Tijekom redovitih sastanaka majki, nazvanih *Frauenfrühstück / Ženski doručak*, koji se održavaju već sedmu godinu zaredom, majke imaju priliku razmijeniti mišljenja, dobiti informacije o društvenim i obrazovnim mogućnostima u četvrti i uživati u prijateljskoj i stabilnoj ženskoj mreži. Bili smo ohrabreni ovakvim razvojem događaja, ali razočarani malim brojem očeva. Željeli smo se suprotstaviti tradicionalnom, ali vrlo raširenom mišljenju, prema kojem je odgovornost za podizanje djece u potpunosti prepuštena majkama.

Započeo sam sa savjetodavnim radom 1. prosinca 2004. godine, nakon što sam se četiri mjeseca borio s izazovima edukacije, a velike napore uložio sam i u informiranje susjedstva. Da bismo privukli očeve, bili su nam potrebni konkretni prijedlozi i dosljednost u njihovom provođenju. Osnovni ciljevi bili su dogovoreni na redovitim sastancima petkom. Tijekom prve godine organizirali smo individualne sastanke i neformalna druženja u školama, a po potrebi smo išli i u kućne posjete. U individualnim razgovorima otkrili smo povećanje broja očeva koji su na organiziraniji način željeli svoje slobodno vrijeme provesti s djecom u poticajnim aktivnostima na prikladnim mjestima. Pobrinali smo se da im se redovito osiguraju takve prilike te danas očevi dva puta tjedno imaju priliku sa svojom djecom provesti vrijeme u Društvenom centru. Tijekom tih sastana-

ka mogu razmijeniti informacije i tražiti savjet od učitelja.

Iskustvo zadnjih sedam godina pokazalo je da, želimo li osigurati održivost rada, moramo neprekidno motriti promjene u interesima i potrebama očeva. Tijekom prve godine rad na projektu bio je uglavnom namijenjen očevima s ozbiljnim problemima. Tek je nedavno formirana druga grupa, koja je svake subote popodne otvorena za sve očeve. Svakog utorka centar nudi sate tjelovježbe za muškarce i projekte stručnog usavršavanja u kojima očevi usvajaju roditeljske vještine i kompetencije učenja o učenju. Očevi sudionici u centru imaju dostupnu stalnu mušku mrežu, a aktualni projekt je namijenjen edukaciji očeva kako bi postali 'ambasadori', važni 'multiplikatori', jer svako ovakvo iskustvo može postati pozitivni pokretač svih zainteresiranih za odgoj i obrazovanje svoje djece. Aktivnim sudjelovanjem na seminarima i tečajevima, očevi dobivaju nove spoznaje o odgoju i obrazovanju, komunikaciji i strategijama rješavanja konflikata - koje će potom moći razmijeniti s drugim roditeljima u školama i vrtićima.

Hamad Nasser diplomirani je pedagog. Ravnatelj je Društvenog centra u ulici Steinmetz 68, četvrti Schöneberg u Berlinu.
steinmetz@kiezoase.de

